

Türkiye’de kalite yönetimi ve sağıkta kalite yönetimi lisansüstü programlarında yürütülen derslerin incelenmesi

Investigation of courses conducted in quality management and health quality management master’s programs in Turkey

Ali Arslanoğlu¹, Öznur Yılmaz²

¹Doç.Dr.Sağık Bilimleri Üniversitesi, Sağık Yönetimi Bölümü İstanbul/ Türkiye, aliarslanoglu18@gmail.com, 0000-0002-4454-0397

²Sağık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağık Bilimleri Enstitüsü, Sağıkta Kalite Yönetimi YL (Tezli), İstanbul/Türkiye, oznur.yilmaz@altinbas.edu.tr, 0009-0001-9136-885X

ÖZ

Bu çalışmada, Türkiye’deki vakıf ve devlet üniversitelerin kalite yönetimi yüksek lisans programları ve sağıkta kalite yönetimi programlarının müfredatlarında yer alan derslerin özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Tanımlayıcı ve kesitsel nitelikteki çalışma, Kasım – Aralık 2022 arasında yürütülmüştür. Çalışmanın evrenini Türkiye’de ki devlet ve vakıf üniversitelerine bağlı 13 lisansüstü programı oluşturmıştır. Araştırmacılar, tarafından oluşturulan değerlendirme formu, veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Veriler enstitülerin web sayfalarından ilgili programın ders içeriklerinin taranmasıyla toplanmıştır. Veriler, tanımlayıcı (sayı ve yüzde) istatistikler kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada Türkiye’deki üniversitelerin lisansüstü programları incelendiğinde %6,25’ inde kalite yönetimi lisansüstü programı olduğu belirlenmiştir. Türkiye’de kalite yönetimi programı bulunan 13 vakıf ve devlet üniversitesinde Sağıkta Kalite Yönetimi Lisansüstü programı oranı %38,46’ dir. Dersleri yürüten akademik personelin %37,5 profesör, %37,5 doçent’ dir. Öğretim üyelerinin birden fazla derse girdiği göz önüne alınarak ders sayısına göre sayının yeterli olmadığı söylenebilir. Türkiye’deki üniversitelerin lisansüstü programları incelendiğinde kalite yönetimi programlarının sayısının yetersiz olduğu görülmektedir. Sağıkta Kalite yönetimi programı oldukça az sayıdadır. Uzmanlaşmış bireyler yetiştirmek için erişimin güç olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler:

Sağıkta Kalite Yönetimi, Lisansüstü Eğitim, Yönetim, Toplam Kalite Yönetimi

ABSTRACT

In this study, it is aimed to examine the characteristics of the courses included in the curricula of the health quality management master’s programs of foundation and state universities in Turkey. The descriptive and cross-sectional study was conducted between November and December 2022. The universe of the study consisted of 8 graduate programs affiliated with state and foundation universities in Turkey. The evaluation form created by the researchers was used as a data collection tool. The data were collected from the web pages of the institutes by scanning the course contents of the relevant program. Data were analyzed using descriptive (number and percentage) statistics. In the study, when the graduate programs of universities in Turkey were examined, it was determined that 6.25% of them had quality management graduate programs. In 13 foundation and state universities with quality management programs in Turkey, the rate of quality management graduate programs in Health is 38.46%. 37.5% of the academic staff conducting the courses are professors and 37.5% are associate professors. Considering that the faculty members attend more than one course, it can be said that the number is not sufficient according to the number of courses. When the graduate programs of universities in Turkey are examined, it is seen that the number of quality management programs is insufficient. Quality management programs in health are very few. It can be said that access is difficult to train specialized individuals

Key Words:

Quality Management In Health, Postgraduate Education, Management, Total Quality Management

Corresponding Author/Sorumlu Yazar:

Sağık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağık Bilimleri Enstitüsü, Sağıkta Kalite Yönetimi YL (Tezli), İstanbul/Türkiye, oznur.yilmaz@altinbas.edu.tr, 0009-0001-9136-885X

DOI:

10.5281/zenodo.7760033

Received Date/Gönderme Tarihi:

02.03.2023

Accepted Date/Kabul Tarihi:

19.03.2023

Published Online/Yayımlanma Tarihi

23.03.2023

1.GİRİŞ

Lisansüstü eğitim, bir kişinin lisans eğitimini tamamladıktan sonra takip ettiği eğitimdir (Dilci ve Gürol, 2012). Bu programlar genellikle bir yüksek lisans derecesi veya doktora derecesi almayı içerir. Lisansüstü eğitimin amacı, bireylere belirli bir alan veya disiplinde ileri seviyede bilgi ve kabiliyet kazandırmaktır (Karaman ve Bakırcı, 2010). Bu, belirli bir çalışma alanında uzmanlaşmak, araştırma yapmak, iş olanaklarını iyileştirmek ve kişinin kariyerini ilerletmek gibi çeşitli amaçlar için faydalı olabilir. Lisansüstü eğitim aynı zamanda bireylerin bir konudaki anlayışlarını derinleştirmenin ve araştırma yoluyla alanlarının ilerlemesine katkıda bulunmanın bir yolu olabilir (Baş, 2013)

Reference | Atf : Arslanoğlu, A. & Yılmaz, Ö. (2023). Türkiye’de kalite yönetimi ve sağıkta kalite yönetimi lisansüstü programlarında yürütülen derslerin incelenmesi. Journal of 5N1Quality, 1(1), 10-18.

Lisansüstü eğitim, bireylerin belirli bir alanda uzmanlaşmalarına, seçtikleri meslekte bilgi ve becerilerini artırmalarına ve iş olanaklarını iyileştirmelerine yardımcı olmaktadır (Dilci ve Gürol, 2012). Ayrıca bireylerin araştırma becerilerini geliştirmelerine ve alanlarında ilerlemelerine katkı sağlamalarına yardımcı olmaktadır (Bülbül, 2003). Ek olarak, lisansüstü eğitim, bireylere diğer profesyonellerle ağ kurma ve sektörlerinde değerli bağlantılar kurma fırsatı sağlamaktadır (İlter, 2020). Son olarak, lisansüstü eğitim, bireylerin kendilerini entelektüel ve kişisel gelişim açısından zorlamalarının bir yolu olabilir (İlter, 2020).

Kalite Yönetimi alanında yüksek lisans derecesi, çeşitli sektörlerde çalışan profesyoneller için önemli bir kimlik bilgisidir. Kalite yönetimi, ürün ve hizmetlerin müşteri beklentilerini karşılama sağlama yardımcı olduğu için birçok kuruluşun çok önemli bir yönüdür (Taner ve Kaya, 2005). Toplam kalite yönetimi modeline; ideali veya mükemmeli amaçlayan, sunulan hizmetlerin kalitesinin sürekli iyileştirilmesini sağlayan ve kurum genelinde iştirake dayanan bir yönetim anlayışı ile kaliteyi bir kurumsal kültür olarak kabul eden tüm çalışanların iştirakini içeren süreçler diyebiliriz (Lüleci vd., 2019).

Kalite Yönetimi alanında yüksek lisans derecesi, bireylere bir kuruluşun ürünlerinin, hizmetlerinin ve süreçlerinin kalitesini etkin bir şekilde yönetmek için gereken bilgi ve becerileri sağlayabilir.

Sağlık hizmetlerinde kalite yönetimi, kurumların ulusal ve uluslararası belirlenmiş olan kalite standartlarını karşılama veya karşılamayan standartlar için iyileştirme çalışmalarının planlanıp uygulandığı süreçleri içermektedir. Kaliteyi sağlık çalışanlarının tüm süreçlere katıldığı, hastaların beklentilerini karşılama ve tatmin sağlama amaçlayan, sürekli iyileştirmeyi benimseyerek (Arslanoğlu, 2018) sunulan bakımın kalitesini iyileştirmek için tasarlanmış bir dizi süreç ve araç içeren stratejik bir araçtır (Albayrak, 2018).

Sağlık hizmetlerinde kalite yönetimi, hastalara güvenli, etkili ve yüksek kaliteli bakım sunmak için bir araç olarak görülebilir. Sağlık hizmeti sunan kuruluşlar, en iyi uygulamaları uygulayarak, performansı ölçerek ve süreçleri sürekli iyileştirerek hastaların hem güvenli hem de etkili bakım almasını sağlayabilir (Avcı, 2018).

Kalite kavramı; günümüzde, günlük yaşam da dâhil birçok alanda kullanılan ve gerçekleştirilmesi istenen bir kavram olmakla birlikte; kavramın ne olduğu konusunda herkesçe kabul görmüş bir tanımdan bahsedilememektedir.

Kalite farklı tanımları olan bir kavramdır. Joseph M. Juran, kaliteyi “kullanıma uygunluk” sözüyle tanımlarken (Hunt, 1993), Deming (1986) kalitenin bugünkü ve gelecekteki müşteri ihtiyaçlarını hedefleme üzerinde durmaktadır (Lovelock, 1996).

Hastaların yüksek kaliteli bakım almasını sağlamada çok önemli bir rol oynadığı için kalite yönetimi özellikle sağlık sektöründe önemlidir (Lüleci vd., 2019). Sağlık sektöründe kalite yönetimi, sağlık hizmetlerinin güvenliğini, etkinliğini ve verimliliğini sürekli iyileştirmek için süreçlerin ve sistemlerin uygulanmasını içerir (Ağın, 2020).

Sağlık hizmetlerinde kalite yönetimi önemlidir. Çünkü hastaların güvenli, etkili ve verimli bakım almasını sağlamaya yardımcı olur. Sağlık kuruluşları tarafından sağlanan bakımın kalitesini ölçmek, değerlendirmek ve iyileştirmek için düzenli metot ve süreçlerin kullanılmasını içerir (Kıdak vd., 2015). Sağlık kuruluşları, kalite yönetimi yöntemlerini kullanarak sorunları betimleyebilir ve ele alabilir, genel bakım kalitesini iyileştirebilir ve sonuç olarak hasta sonuçlarını iyileştirebilir.

Genel olarak, sağlık kuruluşlarının hastalarına yüksek kaliteli bakım sağlayabilmelerini ve hizmet ettikleri toplulukların ihtiyaçlarını karşılayabilmelerini sağlamak için kalite yönetimi esastır (Avcı, 2018).

Kalite alanında yüksek lisans derecesi almak, kalite yönetimi konusundaki bilgi ve uzmanlıklarını geliştirmek isteyen profesyoneller için oldukça faydalı olabilir. Ayrıca kişi kalite yöneticisi veya direktörü olmak gibi liderlik rolü üstlenebilir. Kariyer fırsatlarını genişletebilir ve bireylerin ufkunu açabilir.

Son olarak, kalite alanında bir yüksek lisans derecesi elde etmek, bireylere gelişmiş beceriler, genişletilmiş kariyer fırsatları, artan kazanç potansiyeli, çeşitli ağlar ve topluma katkıda bulunma yeteneği sağlayabilir. Bu denli önemli olması sebebiyle kalite anlamında donanımlı bireylere sahip olmak, bilgi paylaşımını genişletecek ve bir o kadar sürece katkı sağlayacaktır.

2.YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, Türkiye’deki vakıf ve devlet üniversitelerinin lisansüstü programlarında yer alan Sağlıkta Kalite Yönetimi ve Kalite yönetimi programlarını, Sağlıkta Kalite yönetimi programlarında yer alan derslerin özelliklerinin incelenmesi, bilgili ve donanımlı bireylerin yetiştirilmesi için yeterliliğinin belirlenmesi amacıyla, tanımlayıcı ve kesitsel nitelikte yapılmıştır.

2.2 Araştırmanın Soruları

Bu çalışmada;

- Türkiye’de bulunan üniversitelerde kalite yönetimi lisansüstü programlarının sayısı nedir?
- Bu programların ders içeriklerinin benzerlik ve farklılıkları nelerdir?
- Türkiye genelinde kalite alanında bilgili ve donanımlı bireyler yetiştirmek için yeterli alt yapı mevcut mu?
- Programlarda eğitim veren akademisyenlerin bilgi ve donanımları yeterli mi? sorularına cevaplar aranmıştır.

2.3 Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini 208 üniversite, örneklemini ise, Kalite yönetimi programı olan 13 lisansüstü programı oluşturmuştur.

2.4 Verilerin Toplanması ve Veri Araçları

Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi’nden (<https://www.yok.gov.tr>) yararlanılarak veriler 2020-2021 Yükseköğretim İstatistiklerinden alınmıştır. 208 vakıf ve devlet üniversitesinin yer aldığı liste elde edilmiştir. Listede yer alan tüm üniversitelerin web sayfalarına erişilerek, üniversitelerin lisansüstü programlarına ulaşılmıştır. Her üniversitenin lisansüstü programları tek tek incelenerek Kalite Yönetimi programları olan üniversiteler değerlendirilmeye alınmıştır. Veriler, kalite yönetimi, sağlıkta kalite yönetimi programlarının web sayfasından ders içerikleri incelenip değerlendirme formuna aktarılarak toplanmıştır.

Araştırmacılar tarafından konuyla ilgili bilimsel yazın taranarak oluşturulan değerlendirme formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Veriler; üniversite adı, enstitü adı, şehir/ülke, üniversite türü, program var/yok, programın adı, tezli/tezsiz, dersin tam adı, zorunlu ya da seçmeli olması, yarıyılı, saati, Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS), dersin uygulama durumu, dersin amacı, ders içeriği, dersin konuları, derste kullanılan öğretim yöntemleri, dersin dili, dersi veren öğretim elemanınunvanı ve öğretim elemanın uzmanlık alanı (lisansüstü öğrenimi) olmak üzere 18 ana başlıkta değerlendirilmiştir.

2.5 Araştırmanın Etik Yönü

Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi ve üniversitelerin web sayfaları erişime açık olduğundan, herhangi bir etik kurul ve kurum izninin alınması gerekmemiştir.

2.6 Araştırmanın Sınırlılıkları

Web sayfalarında ders içeriklerine ilişkin bilgilerin yetersiz olması veya bilgi paketlerinde derslere ilişkin herhangi bir bilginin olmaması nedeniyle verilerin tamamına ulaşılamaması çalışmanın sınırlılığını oluşturmuştur.

2.7 Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Verilerin analizinde, Microsoft Excel programı kullanılmıştır. Çalışmanın verileri tanımlayıcı (sayı ve yüzde) istatistikler kullanılarak değerlendirilmiştir.

3.BULGULAR

Türkiye’de 208 üniversitenin web sayfaları incelenerek lisansüstü programlarına erişilmiştir. Türkiye’de %6,25 oranında kalite yönetimi lisansüstü programı olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: Kalite yönetimi lisansüstü programı bulunan üniversite dağılımı (N: 208)

	N	%
Kalite Yönetimi Lisansüstü Programı Var	13	6,25%
Kalite Yönetimi Lisansüstü Programı Yok	195	93,75%
Toplam	208	100%

Türkiye’de kalite yönetimi programı bulunan 13 vakıf ve devlet üniversitesinde Sağlıkta Kalite Yönetimi Lisansüstü programı oranı %38,46’dır. (Tablo 2).

Tablo 2: Kalite yönetimi ve sağlıkta kalite yönetimi programlarının lisansüstü dağılımı (N: 13)

	N	%
Sağlıkta Kalite Yönetimi Programları	5	38,46%
Kalite Yönetimi Programları	8	61,54%
Toplam	13	100%

Lisansüstü eğitimi veren 13 kurumun %15,38’inin Sağlık Bilimleri Enstitüsü, %23,07’sinin Fen Bilimleri Enstitüsü, %7,69’unun İşletme İktisadi Bilimler Enstitüsü, %15,38’i Sosyal Bilimler Enstitüsü, %38,46’sı Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’nde olduğu belirlenmiştir. %61,53 devlet üniversitesi, %38,46 vakıf üniversitesinde kalite yönetimi lisansüstü programı olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3: Kalite Yönetimi eğitimi veren lisansüstü kurumlarının enstitü türüne ve kurum türüne göre dağılımları (N: 13)

		N	%
Enstitü Türü	Sağlık Bilimleri Enstitüsü	2	15,38%
	Fen Bilimleri Enstitüsü	3	23,08%
	İşletme İktisadi Bilimler Enstitüsü	1	7,69%
	Sosyal Bilimler Enstitüsü	2	15,39%
	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	5	38,46%
Üniversite Türü	Devlet Üniversitesi	8	61,54%
	Vakıf Üniversitesi	5	38,46%
Toplam		13	100%

Tabloya göre kalite yönetimi programı incelendiğinde tezli-tezsiz toplam 22 program bulunmaktadır. Bu programların %22,77'si tezsiz, %22,77'si tezli, %54,54'ü aynı programda tezli-tezsiz oranını vermektedir (Tablo 4).

Tablo 4: Kalite Yönetimi eğitimi veren lisansüstü programlarının tezli-tezsiz dağılımları (N: 22)

Kalite Yönetimi Programlarında;	N	%
Yalnızca Tezli	5	22,75%
Yalnızca Tezsiz	5	22,75%
Tezli/Tezsiz	6	54,50%
Toplam	22	100%

Eğitim türüne göre incelendiğinde, programların %77,27'si örgün, %13,63'ü uzaktan, %9,09'u ikinci öğretim vermektedir (Tablo 5).

Tablo 5: Kalite Yönetimi lisansüstü programlarının eğitim türüne göre dağılımları (N: 22)

Eğitim Türüne Göre;	N	%
Örgün Eğitim	17	77,27%
Uzaktan Eğitim	3	13,64%
İkinci Öğretim	2	9,09%
Toplam	22	100%

İncelenen programlarda 1 üniversitenin sağlıkta kalite programının henüz aktif olmadığı görülmüştür. Programların %40'ı vakıf üniversitesinde, %60'ı devlet üniversitesinde bulunmaktadır. 5 üniversitede tezli ve tezsiz toplam 7 program olduğu görülmektedir. 1 program aktif olmadığından incelemeye alınamamıştır (Tablo 6).

Tablo 6: Sağlıkta Kalite Yönetimi Lisansüstü programlarının incelenmesi (n:5)

Üniversite /Enstitü	Program Adı		
A Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Sağlıkta Kalite Yönetimi	Tezli- Tezsiz	Vakıf
B Üniversitesi /Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Sağlıkta Kalite ve Hasta Güvenliği	Tezli- Tezsiz	Vakıf
C Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Sağlıkta Kalite Yönetimi	Tezli	Devlet
D Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon	Tezli	Devlet
E Üniversitesi- Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Sağlıkta Kalite Geliştirme	Tezli	Devlet

Dersler incelendiğinde; Toplam kalite yönetimi, ISO 9001:2015 standartları, sağlıkta kalite standartları, hasta güvenliği, bilgi güvenliği, kalite yönetim sistemi, bilimsel araştırma yöntemleri, stratejik planlama, risk yönetimi ve hasta hakları konusunda her programda bahsedildiği tespit edilmiştir. Tıp ve deney laboratuvarlarında kalite standartlarına yer verilmiştir.

Tablo 7: Sağlıkta Kalite Yönetimi Lisansüstü programları ders incelemesi (n:82)

	DERS ADI	Z/S	K	ECTS	YY	U
A Üniversitesi (Tezli / Tezsiz)	Sağlık Hizmetlerinde Toplam Kalite Yönetimi	Z	3	10	1	0
	Sağlık Yönetimi ve Organizasyonu	Z	1	3	1	0
	Sağlık İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi	Z	2	7	1	0
	Seçimlik Ders I	S	3	8	1	0
	Sağlıkta Uygulanabilir Kalite Yönetim Sistemi Modelleri	Z	3	10	2	0
	Biyomedikal Kalibrasyon	Z	1	3	2	0
	Sistem Dokümantasyonu	Z	2	7	2	0
	Sağlık İşletmelerinde Stratejik Yönetim	Z	3	8	2	0
	Seçimlik Ders II, III, IV	S	3	10	2	0
	Kalite Geliştirme ve Teknikleri	Z	3	10	3	0
	Seminer	Z	0	10	3	0
	Biyoistatistik ve Karar Verme	S	3	8	1	0
	Sağlık Politikaları	S	3	8	1	0
	Epidemiyoloji	S	3	8	1	0
	Sağlık Kuruluşlarında Risk Yönetimi	S	3	8	1	0
	Sağlık Kuruluşlarında Bilişim Sistemlerinde Güvenlik	S	3	10	2	0
	Kalite ve Sağlık Mevzuatı- Etik	S	3	10	2	0
	Denetim	S	3	10	3	0
	Sağlıkta Akreditasyon ve Hasta Güvenliği	S	3	10	3	0
	İleri Kalite Geliştirme Teknikleri	S	3	10	3	0
B ÜNİVERSİTESİ (Tezli-Tezsiz)	Sağlık Alanında Çalışan Sağlığı ve Hasta Güvenliği	Z	3	7,5	1	0
	Kalite Yönetim Sistemi	Z	3	7,5	1	0
	Dönem Projesi	Z	0	2,5	2	0
	Kalite Geliştirme Teknikleri	Z	3	7,5	2	0
	Risk Değerlendirme ve Yönetimi	S	3	7,5	1	0
	Yetişkin Eğitimi ve İletişim Becerileri	S	3	7,5	1	0
	Sağlık Bilimlerinde Araştırma ve Etiğin Temelleri	S	3	7,5	1	0
	Bilimsel Araştırma Projesi Yazımı	S	3	7,5	1	0
	İş Mükemmelliği ve Sürekli Kalite Geliştirme	S	3	7,5	1	0
	Sağlık Kuruluşlarında Risk Yönetimi	S	3	3	2	0
	Sağlık Kuruluşlarında Akreditasyon ve İleri Kalite Geliştirme Teknikleri	S	3	7,5	2	0
	Sağlık Kuruluşlarında Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi	S	5	7,5	2	0
	Hasta Haklarında Yasal Düzenlemeler	S	3	7,5	2	0
	Sağlık Kuruluşlarında Kalite Denetimi	S	4	7,5	2	0
	Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde Kalite Geliştirme	S	5	7,5	1	0
	Hastanelerde Kalite Yönetimi	S	3	7,5	1	0
	Tıp Laboratuvarlarında Standardizasyon ve Kalite Yönetimi	S	3	7,5	2	0
	Tıp Laboratuvarlarında Akreditasyon	S	3	7,5	2	0
	Acil Durum ve Risk Yönetimi	S	3	5	1	0
	Ölçme, Değerlendirme ve Gösterge Yönetimi	Z	3	5	2	0
Sağlık Hukuku	S	3	5	1	0	
Sağlık Hizmetlerinde Kalite Yönetimi-I	Z	3	6	2	0	
Sağlık Hizmetlerinde Kalite Yönetimi II	Z	3	5	2	0	
Sağlık Hizmetlerinin Kalitesinde Çalışan Eğitimi (UAD)	S	0	8	2	0	
Seminer	Z	0	6	2	1	
Tesis, Malzeme ve Cihaz Yönetimi	S	3	5	2	0	
C ÜNİVERSİTESİ (Tezli)	Destek Hizmetlerinde Kalite Yönetimi	S	3	6	1	0
	Hasta Bakımı	S	3	6	1	0
	Hasta ve Çalışan Odaklı Hizmetlerde Kalite Yönetimi	S	3	6	1	0
	Sağlık Kurumlarında Kalite Yönetimi I	Z	3	6	1	0
	Sağlık Kurumları İşletmeciliği	Z	3	6	1	0
	Tıbbi Etik (Uzmanlık Alan Dersi)	S	0	8	2	0
	Türkiye Sağlık Sistemi (Uzmanlık Alan Dersi)	S	0	8	2	0
	Ulusal ve Uluslararası Akreditasyon Kriterleri (Uzmanlık Alan Dersi)	S	0	8	2	0
	Yönetim ve Organizasyon	Z	3	6	1	0
	Kalite ve İnsan Kaynakları Yönetimi (Uzmanlık Alan Dersi)	S	0	8	2	0
Sağlıkta Akreditasyon Yönetimi	Z	3	5	2	0	

Tablo 7 (Devam): Sağlıkta Kalite Yönetimi Lisansüstü programları ders incelemesi (n:82)

DERS ADI	Z/S	K	ECTS	YY	U
Kalite Yönetim Sistemleri Şartlar ve Esaslar	Z	2	4	1	1
Sağlık Alanında Kanıt Araştırma, Değerlendirme ve Sunum Yöntemleri	Z	2	4	1	1
Sağlık Kuruluşlarında Bilgi ve Veri tabanlı Sistemlerine Giriş	Z	2	4	1	0
Sağlık Bilimlerinde Etik I	S	2	6	1	1
Tıp Bilimlerine ve Tıp Terminolojisine Giriş	S	2	2	1	0
Performans Ölçümü ve Denetim I	S	4	4	1	1
Çevre Yönetim Sistemleri	S	4	4	1	1
Tıbbi Laboratuvar Standardı I	S	3	3	1	1
Gıda Güvenliği Standardı I	S	4	4	1	1
Sağlıkta Toplam Kalite Yönetimi	S	2	4	1	0
Tıbbi Cihazlar Standardı I	S	3	3	1	1
D ÜNİVERSİTESİ (Tezli)	S	3	3	1	1
Seminer	Z	2	2	2	1
Ulusal ve Uluslararası Kalite Kuruluşları	Z	2	3	2	0
Sağlık Kuruluşlarında Bilgi Güvenliği ve Kişisel Verilerin Korunması	Z	2	4	2	0
Sağlık Kuruluşlarında Amaçlar Üzerinde Belirsizliklerin Etkisi	Z	5	8	2	1
Tıbbi Laboratuvarlarda Güvenlik	Z	2	4	2	0
Laboratuvar Uygulamalarında Güvenlik İlkeleri	S	1	2	2	0
Sağlıkta Araştırma Teknikleri ve Analiz Yöntemleri	S	3	8	2	0
Gıda Güvenliği Standardı II	S	3	4	2	0
Tıbbi Laboratuvar Standardı II	S	3	3	2	1
Performans Ölçümü ve Denetim II	S	4	4	2	1
Hastane Kalite Standartları	S	4	4	2	1
Deney Laboratuvarları Standardı II	S	3	3	2	1
Tıbbi Cihazlar Standardı II	S	3	3	2	1

Programların dersleri incelendiğinde 82 dersten %23,17 dersin uygulaması var, %32,92 uygulama yok ve %43,90'ünün bilgilerine erişilemediği görülmektedir. Kullanılan öğretim yöntemleri incelendiğinde %8,53 oranında sunum, soru cevap, grup çalışması, örneklem analizi, sözlü sunum ve vaka çalışması dağılımları mevcuttur. %46,34 derslerin öğretim yöntemlerine erişilememiştir (Tablo 8).

Tablo 8: Sağlıkta kalite yönetimi programlarındaki derslerin incelenmesi (n:82)

		N	%
Derslerin Uygulaması	Var	19	23,17%
	Yok	27	32,92%
	Erişilemedi	36	43,91%
Zorunlu/ Seçmeli	Zorunlu	22	26,82%
	Seçmeli	33	40,26%
	Erişilemedi	16	19,52%
Kullanılan Öğretim Yöntemi	Sunum	7	8,50%
	Soru Cevap	7	8,50%
	Grup Çalışması	7	8,50%
	Örneklem Analizi	7	8,50%
	Sözlü Sunum ve Uygulama	3	3,65%
	Belirtilmemiş	38	46,35%
	Tartışma	2	2,40%
	Olgu Vaka Çalışması	2	2,40%

Sağlıkta Kalite yönetimi lisansüstü programları incelendiğinde, Zorunlu/Seçmeli olmak üzere 4 yarıyılı kapsayan tez çalışması, seminer derslerinin de içerisinde sayıldığı toplamda 82 ders olduğu saptanmıştır. 82 derste ders veren 24 akademik personelin bilgilerine erişilmiştir. Akademisyenlerin birden fazla sayıda derse girdiği göz önünde bulundurularak, ders veren akademik personelin %37,5'inin profesör, %37,5'inin doçent, %16,66'sının doktor öğretim üyesi, %4,16'sının öğretim görevlisi, %4,16'sının diğer olduğu tespit edilmiştir (Tablo 9).

Tablo 9: Sağlıkta kalite yonnetimi programlarında ders veren akademik personelin ozelliklerinin dagilimi (N: 24)

Unvani	N	%
Profesör	9	37,5%
Doçent	9	37,5%
Dr. Öğretim Üyesi	4	16,68%
Öğretim Görevlisi	1	4,16%
Diğer (Arş. Gör. Dr.=1, Uzman=1)	1	4,16%
Toplam	24	100%

4.TARTIŞMA

Dünyada olduğu gibi ölkemizde de kalitenin arttirilmasına yonelik çalışmalar yürütölmeye devam etmektedir. Sağlık kurumlarından kalite standartlarını takip etmeleri ve kurum költürüne uygun standardizasyonu sağlamaları beklenmektedir. Tüm üniversitelerin lisansüstü programlarında kalite yonnetimi ve sağlıkta kalite yonnetimi programlarının incelendiği bu çalışmada toplamda 208 üniversitenin web sayfaları incelenmiş ve ulaşılan 13 lisansüstü program olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sağlıkta kalite yonnetimi programlarında bulunan 82 dersin içeriği analiz edilmiştir.

Çalışmada 8 devlet 5 vakıf olmak üzere toplam 13 lisansüstü eğitim veren üniversite olduğu, yalnızca sağlık alanında kaliteden bahseden 5 üniversitenin lisansüstü programı olduğu, geriye kalan lisansüstü programların kalite yonnetimi olduğu belirlenmiştir (Tablo 1, Tablo 2). Bu çalışmada 208 üniversitenin lisansüstü programlarına bakıldığında yalnızca 13 üniversitede kalite yonnetimi programlarının olması, alanda uzmanlaşmış bireyler yetiştirmek için erişimin güç olduğu söylenebilir. Türkiye’de 81 ile göre değerlendirildiğinde %6,25’inde kalite yonnetimi lisansüstü programı bulunan üniversite olduğu tespit edilmiştir. 13 üniversitenin dagilımına bakılacak olursa %54 oranında İstanbul ilinde program bulunduğu görölmüştür. Türkiye’nin her bir yanında sağlık işletmelerinin var olduğu ve gelişen teknoloji sayesinde hızla artış gösterdiği göz önünde bulundurulacak olursa kalite alanında uzman ve sürekli kendini geliştiren bireylere ihtiyaç vardır. Bu nedenle il bazında lisansüstü programların sayısı arttirilmalıdır.

Sağlıkta Kalite yonnetimi programlarındaki dersleri yürüten öğretim elemanlarının %13’ünün uzmanlık alanlarının belirtilmediği görölmüştür. Bu programlarda verilen derslerin %63’ünün kalite dışı alanlarda uzmanlıkları olan kişilerce verildiği görölmüş, sadece %4’ünün uzmanlık alanı kalite yonnetimi, %20’sinin sağlık hizmetleri olduğu görölmüştür. Üniversiteler ve Yükseköğrenim kurulu tarafından sağlıkta kalite yonnetimi programlarında ders veren öğretim üyeleri ve öğretim elemanlarının kadrolarının az olması ve kalite yonnetimine ait kadrolara alan dışı öğretim elemanlarının atanması donanımlı bir kaliteci eğitimi açasından yetersizliğinin önemli bir göstergesidir. Wong ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları çalışma, sağlık profesyonellerinin aldıkları eğitimin onları kalite iyileştirme konusunda temel yetkinliklere hazırlamadığını göstermektedir. Bu eksikliğin nedenleri arasında alanında yeterli uzmanlığa sahip öğretim elemanının olmayışı gösterilmektedir.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, kalite yonnetimi lisansüstü programları incelenmiştir. Sağlıkta kalite yonnetimi programlarında yürütölen kalite ders içeriklerinin, isimlerinin, ders saatlerinin birbirinden çok farklı olmadığı

görülmüştür. Derslerin öğretiminde daha çok düz anlatımın kullanıldığı, öğrenci değerlendirmesinin çoğunlukla yazılı sınavlar ile gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Dersleri veren öğretim üyelerinin çoğunun kalite yönetimi alanında uzmanlığı bulunmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak;

- Türkiye genelinde tüm illerde sağlıkta kalite yönetimi programlarının açılarak alanlara daha bilgili ve donanımlı bireylerin yetiştirilmesi
- Derslerin kalite yönetimi alanında uzman kişilerce verilmesi,
- Lisansüstü programlarda kalite yönetimi ana bilim dallarının sayısının artırılması,
- Öğrencilerin kalite yönetimi konusunda bilgi, beceri ve davranışlarında değişme olup olmadığının objektif yöntemlerle değerlendirilmesi,
- Öğretimi, klinikle eşgüdüm halinde yürütmek için yöneticilerin, eğitimcilerin, öğrencilerin ve hastaların bir araya geldiği eyleme geçirilebilir stratejilerin oluşturulması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ağın, K. (2020). Toplam Kalite Yönetimi Bağlamında Kaizen Felsefesinin Örgütlerin Maliyet, Verimlilik ve Kalite Düzeylerine Etkileri. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24(3), 1191-1207.
- Albayrak, H. M. (2018). Toplam Kalite Yönetimi Tekniklerinden Kaizen ve Altı Sigma Uygulamalarının Kıyaslanması Üzerine Örnek Bir Uygulama. International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal, 4(1), 24-57.
- Arslanoğlu, A. (2018). Kalite Yönetimi. Gemlik, H. N. (Ed) Hastane Yönetiminde 4 Boyut (31-70) içinde. Nobel Yayıncılık.
- Avcı, K. (2018). Sağlık Hizmetlerinde Kalite İyileştirme ve Türkiye Sağlık Hizmetleri Kalite ve Akreditasyon Enstitüsü. Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon dergisi, 1(1), 1-5.
- Baş, G. (2013). Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitimden Beklentileri: Nitel Bir Araştırma (Niğde İli Örneği). Yükseköğretim Dergisi, 3(2), 61-69.
- Bülbül, T. (2003). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde Görev Yapan Öğretim Üyelerinin Lisansüstü Öğretime Öğrenci Seçme Sürecine İlişkin Görüşleri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 36(1), 164-167.
- Dilci, T. V. (2012). Öğretim Üyeleri Bakış Açısıyla Lisansüstü Eğitiminin Yaşam Alanına Yansımaları Eğitim Bilimleri Örnekleme. Kastamonu Eğitim Dergisi, 20(3), 1073-1090.
- Hunt, V. D. (1993). Quality Management for Government : A Guide to Federal, State, and Local Implementation. Milwaukee, Wis : ASQC Quality Press.
- İlter, İ. (2020). Lisansüstü Öğrenim Gören Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 49, 264-268.
- Karaman, S., & Bakırcı, F. (2010). Türkiye’de Lisansüstü Eğitim:Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 5(2), 94-114.
- Kıdak, L. B., Nişancı, Z. N., & Burmaoğlu, S. (2015). Sağlık Hizmetlerinde Kalite Ölçümü: Kamu Hastanesi. Yönetim ve Ekonomi, 22(2), 483-500.
- Lovelock, C. (1996). Services Marketing. International Editions, PrenticeHall.
- Lüleci, M., İkizler, C., & Aytekin, G. K. (2019). Sağlık Kurumlarında Toplam Kalite Yönetimi TKY ve Personel Performansını Etkileyen Faktörler: Bir Vakıf Üniversite Hastanesi Örneği. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(16), 16.
- Nas, S., Peyman, D., & Arat, Ö. G. (2016). Bireylerin Yüksek Lisans Yapma Nedenleri Üzerine Nitel Araştırma. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18(4), 571-599.
- Taner, B., & Kaya, İ. (2005). Toplam Kalite Yönetimi’nin Başarıyla Uygulanma Esasları – Bir Hizmet İşletmesi Örneği. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(1), 353-362.
- Üniversiteler Hakkında Genel Bilgiler. (2022, Ekim 10). Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi: <http://www.istatistik.yok.gov.tr> adresinden alındı.